

e-makâlât

Cilt / Volume: 17 | Sayı / Issue: 2

Güz / Fall 2024

Mezhep Araştırmaları Dergisi

Journal of Research of Islamic Sects

e-ISSN 1309-5803

<http://www.emakalat.com/tr/>

E-MAKÂLÂT MEZHEP ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

e-Makâlât Journal of Islamic Sects Research

Cilt / Volume: 17 | Sayı / Issue: 2 | Güz / Fall 2024

Editör / Editor

Rifat Türkel, Prof. Dr.
(Kütahya Dumlupınar Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Yayın Kurulu / Editorial Board

Ali AVCU, Prof. Dr. (Ankara Sosyal Bilimler Ü./Türkiye)
Cemil HAKYEMEZ, Prof. Dr. (Hitit Ü. / Türkiye)
Mehmet Ali BÜYÜKKARA, Prof. Dr. (Marmara Ü./Türkiye)
Mehmet KALAYCI, Prof. Dr. (Ankara Ü./Türkiye)
Mehmet ÜMİT, Prof. Dr. (Marmara Ü./Türkiye)
Mehmet Saffet SARIKAYA, Prof. Dr. (Süleyman Demirel Ü./Türkiye)
Mehmet Zeki İŞCAN, Prof. Dr. (Atatürk Ü./Türkiye)
Sönmez KUTLU, Prof. Dr. (Ankara Ü./Türkiye)
Şahin AHMETOĞLU, Prof. Dr. (Kırıkkale Ü./Türkiye)
Ahmet BAĞLIOĞLU, Doç. Dr. (Dokuz Eylül Ü./Türkiye)
Rifat TÜRKEK, Prof. Dr. (Kütahya Dumlupınar Ü./Türkiye)
Shavosil ZİYADOV, Doç. Dr. (Buhari Araştırmaları Merkezi/Özbekistan)
Zaylabidin ACIMAMATOV, Doç. Dr. (Oş Devlet Ü./Kırgızistan)
Askar HAKİMOV, Dr. (Nur Mübarek Ü./Kazakistan)
Mederbek KADİROV, Dr. (Oş Devlet Ü./Kırgızistan)

Etik Editörü / Ethics Editor

Betül YURTALAN, Dr. Öğr. Üyesi

Sayının Alan Editörleri / Field Editors of the Issue

Fatmanur ALİBEKİROĞLU EREN, Doç. Dr.
Hakan ATALAY, Arş. Gör. Dr.

www.emakalat.com

E-MAKÂLÂT MEZHEP ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

e-Makâlât Journal of Islamic Sects Research

Cilt / Volume: 17 | Sayı / Issue: 2 | Güz / Fall 2024

Halil İŞILAK, Arş. Gör. Dr.

İsa KOÇ, Dr. Öğr. Üyesi

Zeynep ALİMOĞLU SÜRMEİ, Dr. Öğr. Üyesi

Coşkun BORSBUĞA, Arş. Gör.

Kitap İnceleme / Book Review

Halide Rumeysa KÜÇÜKÖNER, Doç. Dr.

İlknur BAHADIR, Arş. Gör.

Ön İnceleme (Yazım ve İntihal Kontrol) / Preliminary Review (Spelling and Plagiarism Check)

Ali DURMUŞ, Dr.

Gülşen Yağır AHMETOĞLU, Doç. Dr.

Zeynep Alimoğlu SÜRMEİ, Dr. Öğr. Üyesi

Dil Kontrolü/ Language Check

İngilizce

Halide Rumeysa KÜÇÜKÖNER, Doç. Dr.

Aydın BAYRAM, Dr. Öğr. Üyesi

Reyhan ERDOĞDU BAŞARAN, Dr. Öğr. Üyesi

Gülten ÇAM, Arş. Gör.

İlknur BAHADIR, Arş. Gör.

Arapça

Muhammet İkbâl ÇOBAN, Arş. Gör.

Farsça

Şahin AHMETOĞLU, Prof. Dr.

Doğan KAPLAN, Prof. Dr.

Habip DEMİR, Doç. Dr.

Mehmet ÇELENK, Doç. Dr.

Redaksiyon / Redaction

Cenk ÜÇER, Prof. Dr.

Harun YILDIZ, Prof. Dr.

E-MAKÂLÂT MEZHEP ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

e-Makâlât Journal of Islamic Sects Research

Cilt / Volume: 17 | Sayı / Issue: 2 | Güz / Fall 2024

Ayhan IŞIK, Doç. Dr.
Mehmet SEVER, Doç. Dr.
Ümit TORU, Doç. Dr.
İhsan TİMÜR, Doç. Dr.

Tasarım & Mizanpaj / Journal Design

Bekir ALTUN, Dr. Öğr. Üyesi

Danışma Kurulu | Advisory Board

Prof. Dr. A. Bülent ÜNAL <i>Dokuz Eylül Ü.</i>	Prof. Dr. Mazlum UYAR <i>Marmara Ü.</i>
Prof. Dr. Ahmet AK <i>Sütçü İmam Ü.</i>	Prof. Dr. Mehmet Ali BÜYÜKKARA <i>İstanbul Şehir Ü.</i>
Prof. Dr. Ahmet İshak DEMİR <i>Recep Tayyip Erdoğan Ü.</i>	Prof. Dr. Mehmet ATALAN <i>Kastamonu Ü.</i>
Prof. Dr. Ahmet TURAN <i>Ondokuz Mayıs Ü.</i>	Prof. Dr. Mehmet DALKILIÇ <i>İstanbul Ü.</i>
Prof. Dr. Avni İLHAN <i>Dokuz Eylül Ü.</i>	Prof. Dr. Mehmet KALAYCI <i>Ankara Ü.</i>
Prof. Dr. Cemil HAKYEMEZ <i>Hitit Ü.</i>	Prof. Dr. Mehmet KESKİN <i>Van Yüzüncü Yıl Ü.</i>
Prof. Dr. Cenksu ÜÇER <i>Ankara Yıldırım Beyazıt Ü.</i>	Prof. Dr. Mehmet KUBAT <i>İnönü Ü.</i>
Prof. Dr. Doğan KAPLAN <i>Necmettin Erbakan Ü.</i>	Prof. Dr. Mehmet Zeki İŞCAN <i>Atatürk Ü.</i>
Prof. Dr. Ethem Ruhi FIĞLALI <i>Dokuz Eylül Ü.</i>	Prof. Dr. Metin BOZAN <i>Dicle Ü.</i>
Prof. Dr. Halil İbrahim BULUT <i>İstanbul Ü.</i>	Prof. Dr. Metin BOZKUŞ <i>Sivas Cumhuriyet Ü.</i>
Prof. Dr. Hanifi ŞAHİN <i>Atatürk Ü.</i>	Prof. Dr. Muharrem AKOĞLU <i>Erciyes Ü.</i>
Prof. Dr. Harun YILDIZ <i>Ondokuz Mayıs Ü.</i>	Prof. Dr. Mustafa EKİNCİ <i>Harran Ü.</i>
Prof. Dr. İlyas ÜZÜM <i>Marmara Ü.</i>	Prof. Dr. Mustafa ÖZ <i>Marmara Ü.</i>

E-MAKÂLÂT MEZHEP ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

e-Makâlât Journal of Islamic Sects Research

Cilt / Volume: 17 | Sayı / Issue: 2 | Güz / Fall 2024

Prof. Dr. Osman AYDINLI
Ankara Ü.

Prof. Dr. Ömer Faruk TEBER
Akdeniz Ü.

Prof. Dr. Sayın DALKIRAN
Uşak Ü.

Prof. Dr. Sönmez KUTLU
Ankara Ü.

Prof. Dr. Şahin AHMETOĞLU
Kırıkkale Ü.

Prof. Dr. Yusuf GÖKALP
Çukurova Ü.

İletişim / Mailing

emakalat@mezhep.org

Copyright (c) 2023 | www.emakalat.com | All Rights Reserved

www.emakalat.com

İÇİNDEKİLER | CONTENTS

Editörden | Editorial

Editörden.....448-450

Editorial

Rifat TÜRKEK

Araştırma Makaleleri | Research Articles

Hamza b. Edrek'in Hârûn er-Reşîd'e Yazdığı Mektupta Hâricî Temalar 451-475

Khâriji Themes in the Letter of Ḥamza b. Adrak to Hârûn al-Rashîd

Ahmet ATEŞYÜREK

Hikmet Kavramı Üzerinden Alevi Gelenek Hakkında Bir İnceleme 476-527

An Analysis of the Alevi Tradition through the Concept of Wisdom

Cenkso ÜÇER

Nizârî İsmâîlîlerine Ait Du'â Risale'si ve Değerlendirilmesi..528-562

The Du'â Treatise of the Nizârî Ismâ'îlîs and Its Evaluation

Gülşen YAĞIR AHMETOĞLU

Sünnî ve Şîî Tefsir Kaynaklarında Ehl-i Zeyğ.....563-592

Ahl al-Zayğ in Sunnî and Shî'a Tafsir Sources

Zeynep ALİMOĞLU SÜRMEKİ

Mezhepsel Gerilim ve Vekâlet Savaşları: İran Ezilen Şîileri Dış Politikada Nasıl Araçsallaştırıyor?.....593-624

Sectarian Tension and Proxy Wars: How Iran Instrumentalizes Oppressed Shiites in Foreign Policy?

Melih KAZDAL - Mehmet RAKİPOĞLU

5./11. Yüzyıl Batı Eş'arîliğinin Bâkîllânî ve Simnânî Özelinde Mezheplerle İlişkisi 625-648

E-MAKÂLÂT MEZHEP ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

e-Makâlât Journal of Islamic Sects Research

Cilt / Volume: 17 | Sayı / Issue: 2 | Güz / Fall 2024

5th/11th Century Western Ash‘arism’s Relationship with Sects with
Special Reference to al-Bāqillānī and al-Simnānī

İsa KOÇ

**Böl ve Yönet Stratejisi Bağlamında Sir Seyyid Ahmed Han’ın
Milliyetçilik Tasavvuru 649-679**

Sir Sayyid Ahmad Khan Concept of Nationalism in the Context of
Divide and Rule Strategy

Salih KALKAN

Ebü’l-Kelâm Âzâd’ın Dinî ve Siyasî Görüşleri680-701

Abû l-Kalâm Âzâd’s Religious and Political Views

Kazım KARAYİĞİT

Muhyiddîn İbnü’l-Arabî’nin Zâhirîliği.....702-721

The Zâhirism of Muhyiddîn Ibn al-‘Arabî

Ali Osman BALCI

**İmam Mâtürîdî’nin Din-Siyaset İlişkisinde Akıl ve Vahiy Dengesi:
Epistemolojik Bir Yaklaşım722-759**

Imam Mâtürîdî’s Balance of Reason and Revelation in the Relationship
between Religion and Politics: an Epistemological Approach

Mehmet Fatih TUNÇ – Ömer Faruk TEBER

Mîrzâ Maḥdûm’a Göre İmâmiyye Şîası’nda Ta’n ve La’n...760-785

Ta’n and La’n in the Imâmiyya Shî’a According to Mîrzâ Makhdûm

Şehmus CANKURT - Fevzi RENÇBER

**Fâtımîler’in Ebû Hanîfe’si: Kâdî Nu’mân b. Muhammed (ö.
363/974).....786-807**

Abû Hanîfa of the Fâtimids: Qâdî Nu’mân b. Muhammad (d. 363/974)

Furkan ERBAŞ

E-MAKÂLÂT MEZHEP ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

e-Makâlât Journal of Islamic Sects Research

Cilt / Volume: 17 | Sayı / Issue: 2 | Güz / Fall 2024

Makâlât Yazarı Ebû ‘Amr Osman b. Halife es-Sûfî ve Muhaliflere Karşı Tutumu.....808-823

The Author of the Maqâlât, Abu ‘Amr ‘Uthmân b. Khalifa al-Sûfî and His Attitude Towards the Opponents

Mahmoud BENRAS

Mirza Gulâm Ahmed’in Risalet İddiasına Dönüşen Mehdilik Anlayışı824-858

Mîrzâ Ghulâm Aḥmad’s Understanding of Mahdism Transformed into the Claim of Prophethood

Esra HERGÜNER - İsmail ŞİK

Hasan b. Ömer es-Sunkürî ve İslâm Mezheplerine Bakışı...859-893

Hasan b. ‘Umar al-Sunqūrî And His Approach To Islamic Sects

Cebrail KÜLLÜ

Kitap Tanıtım | Book Review

İmam Eş‘ari ve Eş‘arilik 894-904

Imam Ash'ari and Ash'arism

Büşra Altıparmak GÖKÇEK

Hanbeliliğin Eş‘arileşmesi Hicrî IV-VI. Yüzyılda Bağdat Örneği.....905-911

The Ash‘arization of Hanbalism: The Case of Baghdad in the 4th-6th Centuries AH

Elif OĞUZ

Dinin İktidarı İktidarın Dini Hilafet, Siyaset ve İslâm (750-833).....912-919

The Power of Religion The Religion of Power: Caliphate, Politics and Islam (750-833)

Metin AVCI

E-MAKÂLÂT MEZHEP ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

e-Makâlât Journal of Islamic Sects Research

Cilt / Volume: 17 | Sayı / Issue: 2 | Güz / Fall 2024

Tez Özeti | Thesis Abstract

**Şiî Kaynaklara Göre On İki İmamın Aşırı Şiîlere Yaklaşımı.....
..... 920-928**

The Approach of The Twelve Imams to Shiite Extremists

Ubeyd FUTUVVET

Düzeltilme | Erratum

**20. Asırda Adana'da Yaşamış Arap Alevîsi (Nuşayrî) Âlimler.....
.....929-956**

Arab 'Alawî (Nuşayrî) Scholars Who Lived in Adana in the 20th
Century

Ahmet SONAY

E-MAKÂLÂT MEZHEP ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

e-Makâlât Journal of Islamic Sects Research

Cilt / Volume: 17 | Sayı / Issue: 2 | Güz / Fall 2024

Amaç ve Kapsam

- *e-Makâlât Mezhep Araştırmaları Dergisi*, bilimsel hakemli bir dergidir.
- *e-Makâlât*'ta, İslam Mezhepleri ve ilgili alanlarda, telif ve tercüme makale, araştırma notu, kitap, tez, makale ve bilimsel toplantı değerlendirmesi, edisyon kritik, sadeleştirme vb. çalışmalar yayımlanır.

Süreç

- *e-Makâlât Mezhep Araştırmaları Dergisi* Haziran ve Aralık aylarında olmak üzere yılda iki kez www.emakalat.com adresinde yayımlanır.
- Editörler Kurulu dergiye gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamamakta serbesttir.
- Dergide yayımlanan tüm yazıların, dil, bilim ve hukuki sorumluluğu yazarlarına, yayın hakları www.emakalat.com'a aittir.
- Başvuru şartları ve ayrıntılı yayın kuralları için www.emakalat.com adresine bakılabilir.

Tarandığı Veri Tabanları

- EBSCOHOST: Academic Search Complete (2012+)
- SOBİAD: Sosyal Bilimler Atıf Dizini (2008+)
- TDV İSAM: İlahiyat Makaleler Veri Tabanı (2008+)
- Ulusal İlahiyat Atıf Dizini (2018+)
- ULAKBİM TR DİZİN: Sosyal ve Beşeri Bilimler Veri Tabanı (2016+)

E-MAKÂLÂT MEZHEP ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

e-Makâlât Journal of Islamic Sects Research

Cilt / Volume: 17 | Sayı / Issue: 2 | Güz / Fall 2024

Yazarlara Rehber

e-Makâlât Mezhep Araştırmaları Dergisi'nde yayımlanması istenen her türlü çalışma www.emakalat.com veya www.dergipark.gov.tr sitesine giriş yapıp, ilgili alanlar doldurularak *Dergi'ye* ulaştırılır.

Sitede üyeliği bulunmayan yazarlar önce kayıt olmalıdırlar.

Yazarlar unvan, Ad, Soyad, eposta, ORCID kimliği (www.orcid.org) ile görev yaptıkları yeri belirtmelidirler ve bu bilgiler çalışmanın ilk sayfasında yer olmalıdır.

Telif ve çeviri makalelerde Türkçe ve İngilizce başlık, öz (100-200 kelime) ve anahtar kelimeler (5-10 kelime) verilmelidir. Sonunda Kaynakça listesi bulunmalıdır.

Çevirilerin orijinal metninin de gönderilmesi zorunludur. Çevirinin yayım hakkının asıl yazardan alınmış olduğuna dair belgenin *Dergi'ye* sunulmasından çevirmenler sorumludur.

Kitap Tanıtımlarında eserin tam künyesi yanında kapak fotoğrafının düzgün bir örneğinin de gönderilmesi gerekir.

Teşekkür

e-Makâlât Mezhep Araştırmaları Dergisi 2015 yılından itibaren TÜBİTAK ULAKBİM hizmeti DERGİPARK AKADEMİK sunucularında barındırılmaktadır. Gerek sunucu gerekse ücretsiz DOI hizmetleri dolayısıyla kendilerine müteşekkirimiz.

DergiPark ana sayfa: <http://www.dergipark.gov.tr/>

E-MAKÂLÂT MEZHEP ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

e-Makâlât Journal of Islamic Sects Research

Cilt / Volume: 17 | Sayı / Issue: 2 | Güz / Fall 2024

MAKALE YAZIM VE KAYNAK GÖSTERİM KURALLARI

e-Makâlât Mezhep Araştırmaları Dergisi, atıf ve kaynakça yazımında Chicago Sistemi (The Chicago Manual of Style) ile uyumlu olan **İsnad Atıf Sistemini** kullanmaktadır. İlgili kurallar www.isnadsistemi.org adresinde ayrıntılı olarak verilmiştir.